

principiu n-a fost contestată de nimeni, deși este de părere că ea nu s-a caracterizat prin inovații esențiale¹⁷.

Invocată și astăzi în discuțiile care se poartă în problema raporturilor dintre cele două ramuri indo-europene, ipoteza lui Meillet are din ce în ce mai puțini adepți. Aceasta l-a îndreptățit pe S. B. Bernstein să afirme recent¹⁸ că « în prezent sînt puțini cei care, urmîndu-l pe Meillet, mai neagă această unitate, iar faptele lingvistice identice în balto-slavă le explică prin evoluția paralelă și absolut independentă a limbilor baltice și slave »¹⁹.

5. Un loc aparte în istoricul problemei relațiilor lingvistice balto-slave îl ocupă ipoteza lui J. M. Endzelin expusă într-o lucrare capitală publicată ca teză de doctorat în anul 1911 și într-un studiu apărut în 1953²⁰.

Analizînd atît trăsăturile comune, cît și deosebirile existente în fonetica, morfologia, sintaxa și lexicul limbilor balto-slave, autorul ajunge la următoarele concluzii privind perioada protoistorică a balților și slavilor.

În indo-europeana comună dialectul « slav » se deosebea de cel « baltic », ocupînd o poziție intermediară între acesta din urmă și cel « iranian ». Cînd indo-europeana primitivă s-a scindat (natural, ca rezultat al scindării vorbitorilor ei), iraniienii s-au separat teritorial de slavi. Rămînînd vecinii cei mai apropiați ai tribului baltic, slavii s-au contopit cu reprezentanții acestuia, pentru o anumită perioadă au conviețuit, într-un timp cînd limbile lor erau atît de asemănătoare una cu alta, încît ei se înțelegeau reciproc. Putem vorbi, prin urmare, de o epocă balto-slavă, însă Endzelin consideră că nu e cazul să folosim termenul « limbă balto-slavă primară », întrucît el ar putea da naștere la ideea că, din punct de vedere lingvistic, în perioada respectivă ar fi existat o unitate deplină.

Spre deosebire de Meillet, J. M. Endzelin susține că majoritatea inovațiilor lingvistice specifice slavilor și balților au apărut tocmai în epoca de comunitate a celor două triburi. Totuși, în ceea ce privește originea unor concordanțe balto-slave lingvistul leton admite în parte și ipoteza lui A. Meillet, considerînd că în unele cazuri aceste trăsături comune s-au ivit independent și au evoluat paralel.

Endzelin subliniază însă și existența unor deosebiri inițiale în sistemul limbilor balto-slave. Aceasta îl determină pe savantul leton să presupună că strămoșii balților și ai slavilor alcătuiau de fapt grupări tribale autonome, dar care foloseau ca mijloc de comunicare dialecte foarte apropiate unul de altul²¹.

6. Examinarea ipotezelor emise în legătură cu cele mai vechi relații balto-slave ne duce la concluzia că unitatea acestor ramuri indo-europene nu poate

¹⁷ Vezi A. Meillet, *Les dialectes indo-européens*, Paris, 1908, p. 40, 48. Puțini sînt cei care au acceptat integral teza lui A. Meillet. Printre ei se numără: lingvistul lituanian Kazimieras Būga (1879—1924), lingvistul ceh J. M. Kofínek și lingvistul elvețian Alfred Senn.

¹⁸ În « Вопросы языкознания », 1958, nr. 1, p. 48.

¹⁹ La al IV-lea Congres internațional al slavistilor (Moscova 1—10 septembrie 1958), teza despre evoluția paralelă a limbilor balto-slave a fost susținută de tînărul lingvist lituanian V. Mažiulis. Vezi *Заметки к вопросу о древнейших отношениях балтийских и славянских языков*, Vilnius, 1958.

²⁰ Vezi *Славяно-балтийские этюды*, Harkov, 1911 și *Древнейшие славяно-балтийские языковые связи*, Riga, 1953.

²¹ Pentru alte amănunte referitoare la discuțiile ce se poartă astăzi în problema balto-slavei vezi articolele lui V. Gheorghiev, W. K. Mathews, S. B. Bernstein, A. Erhart și B. V. Gornung.